

Procedure aanvraag toelaatbaarheidsverklaring

1. Inleiding

De procedure voor de verwijzing van een leerling naar het SBO of SO is veranderd. Hoe ziet de nieuwe procedure er nu uit?

1. De school of instelling vraagt bij het SWV een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) aan. Dus niet meer de ouders. Ouders medeondertekenen de aanvraag wel.
2. Het SWV vraagt vervolgens een deskundigenadvies. De Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) luidt als volgt:

Artikel 34.8. Deskundigen samenwerkingsverband

De deskundigen, bedoeld in artikel 18a, elfde lid, van de wet zijn een orthopedagoog of een psycholoog en afhankelijk van de leerling over wiens toelaatbaarheid wordt geadviseerd ten minste een tweede deskundige, te weten een kinder- of jeugdpsycholoog, een pedagoog, een kinderpsychiater, een maatschappelijk werker of een arts.

3. Het SWV kent, afhankelijk van het advies, wel of geen TLV toe, waarin staat opgenomen of het een toelaatbaarheidsverklaring voor SBO of SO is, en indien SO, voor welke categorie. Wettelijk geldt een TLV voor maximaal twee jaar voor de categorie 1 en voor de meeste schoolsoorten vallend onder 2. Het SWV kan voor een kortere periode kiezen. (Zie voor uitleg categorieën pagina 4.)

Onderstaande uitwerking van de procedure binnen het samenwerkingsverband Waterland PO voor het verkrijgen van een TLV, sluit aan bij wat hierover in het Ondersteuningsplan is opgenomen.

Het samenwerkingsverband heeft een orthopedagoog en een GZ-psychologe ingehuurd, die een advies afgeven over het wel of niet afgeven van een toelaatbaarheidsverklaring. Beide deskundigen hebben zitting in de commissie TLV, die onder voorzitterschap staat van de coördinator. Afhankelijk van de problematiek kan een derde deskundige geradpleegd worden.

Coördinator	: A. Loer
Lid 1	: drs. Y. Maessen, orthopedagoog/gz-psycholoog
Lid 2	: drs. S. Stroombergen, orthopedagoog.
Eventueel lid 3	: afhankelijk van de problematiek

Het is de bedoeling dat de deskundigen onafhankelijk werken en handelen vanuit de visie en doelstellingen van het SWV. Zij moeten leerlingen waar nodig beschermen tegen belangen en ambities van ouders, scholen of schoolbesturen. Zij zullen in het belang van de leerling in de eerste plaats gericht zijn op de ontwikkelingsmogelijkheden in het regulier basisonderwijs, maar handelen ook vanuit de overtuiging dat de toewijzing van een speciale leeromgeving juist in het belang van de leerling kan zijn.

2. Uitgangspunten

- a. De beslissingen van de deskundigen zijn gebaseerd op de handelingsgerichte afweging bij elke aanvraag van een aantal vaste en iedereen bekende **beoordelingsaspecten**, inclusief een afweging van de ernst van de situatie. De beoordelingsaspecten die de deskundigen hanteren om tot een advies te komen, functioneren dus niet als

slagboomcriteria. Het kernpunt van de procedure is, dat het SWV het vertrouwen en het exclusieve mandaat geeft aan een aantal experts met vastgestelde deskundigheid om het deskundigenadvies af te geven. De deskundigen hebben ruime ervaring in het beoordelen van verwijzingsvragen in het primair onderwijs. De deskundigen zijn in staat draagvlak voor beslissingen te scheppen en met gezag te opereren. Slechts in uitzonderlijke gevallen (als er sprake is van een beredeneerde afwijking) kan de voorzitter van de tlV-commissie het advies van de deskundigen naast zich neerleggen.

- b. De procedure is zo licht mogelijk en onnodige bureaucratie voor scholen wordt vermeden. Dossiers bestaan zoveel mogelijk uit de documenten waar een school toch al mee werkt. De dossiervorming en het deskundigenadvies moet wel zodanig van kwaliteit zijn, dat deze vatbaar zijn voor bezwaar en beroep. Het dossier blijft voor de school en de leerling functioneren als groeidocument.
- c. De deskundigen geven formeel een advies over de TLV-aanvraag aan het SWV. In onze procedure geeft het SWV vervolgens altijd een TLV af conform het advies. Want als het SWV ook nog eens een eigen oordeel zou gaan vormen, is er sprake van een tweede procedure. Op een deskundigenadvies volgt het formele TLV-besluit van het SWV en dat geeft zo nodig de weg vrij voor ouders of school om bezwaar aan te tekenen.
- d. We spreken af dat een basisschool niet een leerling eerst in het SBO of SO plaatst (als gastleerling of op andere manier) en dat vervolgens de SBO of SO school de TLV aanvraagt. Dit om te voorkomen dat de deskundigen in een onmogelijke positie worden geplaatst om eventueel weer een schoolwisseling af te moeten dwingen. Als deze route van voldongen feiten open staat, kunnen de deskundigen hun functie (te zorgen voor een uniforme toepassing van het deskundigenadvies) slechts beperkt uitoefenen.
- e. We spreken af dat een TLV tot gevolg heeft dat het SBO of SO de leerling daadwerkelijk plaatst. Deze plaatsingsplicht wordt begrensd door de feitelijke mogelijkheid voor een SBO/SO school tot plaatsing.
- f. Wanneer een leerling ondanks alle inspanningen door geen enkele school geplaatst wordt, heeft de coördinator doorzettingsmacht. Dat betekent dat de coördinator, gehoord hebbende het advies van de deskundigen, plaatsing kan afdwingen.

3. Uitwerking

- a. De toelaatbaarheidsverklaring moet worden aangevraagd als er een overgang nodig is naar SBO of SO vanuit:
 - 1. het BaO
 - 2. cluster 2
 - 3. rechtstreekse instroom of onderinstroom (vanuit bijvoorbeeld een MOC of KDC)
 - 4. de voorschool
 - 5. zij-instroom (vanuit bijv. behandelsituatie)
 - 6. thuiszitten
 - 7. van SBO naar SO en vice versa en van de ene SO-categorie naar een andere. Voor verplaatsing of verandering binnen een categorie er is geen nieuwe TLV nodig, dus ook geen deskundigenadvies.
 - 8. bij verlenging TLV (dit is wettelijk geregeld)

- b. **Om te komen tot een deskundigen advies** heeft de commissie TLV de mogelijkheid om in gesprek te gaan met de belangrijkste betrokken partijen. Dit gesprek vindt plaats binnen het Zorgplatform. Dit gesprek geeft de school (of instelling) en de ouders de gelegenheid hun eigen visie te geven op de passende leeromgeving voor de leerling.

Op basis van het dossier en de inbreng van de partijen tijdens het gesprek formuleren de deskundigen vervolgens het deskundigenadvies over de best passende leeromgeving en voor welke termijn. Centrale vragen zijn:

1. Wat is door de leerling, ouder en leerkracht op school/instelling ondernomen om het probleem aan te pakken, en wat is gedaan om de sterke kanten te versterken?
2. Is er cyclisch gewerkt, ook met externe partners, aan de onderwijsondersteuning van de leerling?
3. Wat heeft de leerling nodig om een bepaald onderwijskundig doel te bereiken?
4. Welke ondersteuning hebben ouders en de huidige of toekomstige school nodig?

Wanneer de deskundigen besluiten geen advies voor een TLV te geven, zullen zij ook adviseren over mogelijke alternatieven. Het deskundigenadvies wordt altijd schriftelijk gemotiveerd. Dit is nodig om school of ouders de gelegenheid te geven tot bezwaar en beroep.

Aanwezig bij het eventuele gesprek ter vaststelling van het deskundigenadvies.

Het is belangrijk het aantal deelnemers aan het gesprek zo beperkt mogelijk te houden. Alleen degenen die gelet op de situatie er echt toe doen nemen deel. Vooral de positie van ouders vergt aandacht. Immers, iedereen aan tafel is een (onderwijs)professional, alleen de ouders niet. Aan het gesprek dienen in ieder geval deel te nemen:

1. de leraar: geeft informatie over de dagelijkse praktijk;
2. de IB-er; brengt de informatie in over de afwegingen met betrekking tot de extra ondersteuning die is ingezet (of overwogen), informatie vanuit de jeugdhulp of JGZ en vanuit onderzoek dat is uitgevoerd;
3. de ouders/verzorgers;
4. een deskundige;
5. de trajectbegeleider van het samenwerkingsverband

Alleen indien noodzakelijk kan op verzoek van de IB-er of de ouders en met toestemming van beiden, ook aanwezig zijn:

1. de ondersteuningsadviseur, die in het voortraject de school geadviseerd heeft over (on)mogelijkheden voor aanpassingen van het onderwijsleerproces;
2. de schoolmaatschappelijke werker (SMW-er), of andere vertegenwoordiging van betrokken jeugdteam of ketenpartner, met als doel om informatie uit jeugdhulptrajecten mee te wegen, of de afweging met de andere factoren te kunnen maken (bijvoorbeeld medische gegevens, t.a.v. bijvoorbeeld LG of MG problematiek).

- c. **Procedure:** De school vraagt een TLV-advies aan bij het Samenwerkingsverband, vergezeld van het leerlingdossier. Binnen een week volgt een bericht van ontvangst. Binnen maximaal drie weken geeft het Samenwerkingsverband aan of het dossier voldoende basis biedt voor beoordeling. Zo nodig geeft het Samenwerkingsverband aan wat voor aanvullende informatie nog nodig is om tot een

toelaatbaarheidsverklaring over te kunnen gaan. Bij aanmelding wordt ook gekeken of het wenselijk is met ouders in gesprek te gaan om het kijken wat de rol van de ouders is geweest in het voortraject. Tevens kan dan aan ouders het vervolgtraject worden uitgelegd.

De verantwoordelijkheid voor het aanleveren van informatie ligt bij de school. Ook indien blijkt dat aanvullend onderzoek nodig is, dient dit te worden uitgevoerd door de school. Het SWV heeft beperkt middelen beschikbaar voor eigen onderzoek.

De deskundigen kunnen op basis van bestudering van het dossier adviseren een bovenschoolse OAT (= ondersteuningsadviesteam)bespreking te organiseren.

Bij aanvraag van een toelaatbaarheidsverklaring SO neemt de trajectbegeleider contact op met de so school, waarbij de school geïnformeerd wordt over een mogelijke leerling met vermelding van initialen en leeftijd. Hetzelfde gebeurt voor de sbo-school.

d. TLV

Als vervolg op het advies van de deskundigen volgt binnen maximaal twee weken de TLV van het Samenwerkingsverband. De deskundigen bestuderen het dossier en maken een dossieranalyse. Ten behoeve van de ontvangende school benoemen zij de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte van de leerling, waarop de ontvangende school haar doelen voor de komende periode kan baseren.

1. Het samenwerkingsverband neemt het advies altijd over. De school en/of ouders hebben vervolgens de gelegenheid tot bezwaar en beroep.
2. Het deskundigenadvies wordt uiterlijk binnen zes werkweken na de eerste aanmelding van de school afgerond met een gemotiveerde beslissing over het advies tot toelaatbaarheid. Bij een positief advies, met vermelding van:
 - de duur van de verwijzing;
 - plaatsing in SBO of SO en de ondersteuningscategorie die van toepassing is bij het SO. Dit betreft:
 - o categorie 1 (cluster 4, LZ en ZMLK)
 - o categorie 2 (LG)
 - o categorie 3 (MG)
3. Na het deskundigenadvies en het besluit van het samenwerkingsverband om een toelaatbaarheidsverklaring af te geven, wordt de toelaatbaarheidsverklaring verzonden naar de school van herkomst, met een kopie naar de plaatsende school en de ouders. Het kan voorkomen dat bij de vaststelling van de TLV blijkt dat vanwege de (combinatie van) onderwijsbehoeften geen enkele vervolgschool het mogelijk vindt om de leerling te plaatsen. In dat geval wordt in overleg met de commissie van begeleiding/ondersteuningsteam van de SBO of SO de best mogelijke school aangewezen door de coördinator van het SWV.

Indien gewenst voert de trajectbegeleider een gesprek met ouders nadat de toelaatbaarheidsverklaring is afgegeven.

In de begeleidende brief naar ouders wordt aangegeven dat plaatsing van het kind plaatsvindt nadat de school het dossier heeft bestudeerd en heeft bepaald in welke groep het kind geplaatst kan worden. Doorgaans neemt dit enkele weken in beslag.

BIJLAGE 1. Richtlijnen voor toelating tot een so-school in cluster 4.

De TLV hanteert de volgende richtlijnen:

1. Er is sprake van een ernstig gedragsprobleem. Dit moet zijn vastgesteld door een psycholoog/orthopedagoog en/of een kinder-jeugdpsychiater. In het verslag moet duidelijk zijn dat er sprake is van ernstige symptomen en/of van ernstige beperkingen in het (sociaal) functioneren thuis en op school. De commissie TLV beslist of een verslag recent genoeg is om te gebruiken.
2. Het gedrag manifesteert zich niet alleen in de school, maar ook in de thuissituatie of in de vrije tijd.
3. In het voortraject is al het nodige gebeurd. De geboden ondersteuning aan het kind heeft niet geleid tot verbetering in zijn ontwikkeling.
4. Het gedrag van het kind is belemmerend voor de leerontwikkeling. Dit kan zich uiten in een leerachterstand bij het kind zelf als gevolg van zijn gedrag, maar het gedrag van het kind kan ook dermate storend zijn, dat andere kinderen in hun leerontwikkeling worden belemmerd. Ook kan het gedrag van het kind leiden tot een probleem in de interactie met de leerkracht. Tenslotte kan het gedrag dusdanig agressief of impulsief zijn dat het niet alleen een gevaar is voor de omgeving van het kind, maar ook voor zichzelf.

Een aantal aandachtspunten bij de overweging om wel of geen toelaatbaarheidsverklaring af te geven:

- Een gestelde diagnose is geen document wat recht geeft op....
- Het gaat om wat er achter het gedrag van een kind zit. De onderwijs/ondersteuningsbehoefte moet specifiek omschreven worden.
- Een gestelde diagnose is het begin van een traject op de school, waarbij de geboden ondersteuning wel of niet succesvol is.
- Vroegtijdig signaleren helpt om de fases van basisondersteuning en extra ondersteuning goed te doorlopen voordat er sprake kan zijn van plaatsing op de school voor speciaal onderwijs.
- Een filmpje of een observatie van een kind is vele malen waardevoller dan een ingevulde vragenlijst.
- Het Zorgplatform kan, evenals de ondersteuningsadviseur, meedenken met de school als het gaat om de goede ondersteuning voor een kind.

BIJLAGE 2. Richtlijnen voor toelating tot een SO-school in cluster 3.

Richtlijnen voor toelating tot een SO-school voor ZML:

1. Ernstig Meervoudig Beperkte leerlingen zijn toelaatbaar.

EMB leerlingen zijn leerlingen met

- A. een laag ontwikkelingsperspectief ten gevolge van een ernstige verstandelijke beperking (IQ < 35), vaak met moeilijk te 'lezen' gedrag en ernstige senso-motorische problematiek (zoals ontbreken van spraak, bijna niet kunnen zitten/staan), of
- B. een matig tot lichte verstandelijke beperking (IQ tussen 35 en 70) en een grote zorgvraag ten gevolge van ernstige en complexe lichamelijke beperkingen, of
- C. een matig tot lichte verstandelijke beperking (IQ tussen 35 en 70) in combinatie met moeilijk te reguleren gedragsproblematiek als gevolg van ernstige psychiatrische stoornissen.

2. Leerlingen zijn toelaatbaar wanneer hun cognitieve mogelijkheden liggen onder het niveau van IQ 55 en ze niet in aanmerking komen voor de richtlijn EMB.
3. Leerlingen zijn toelaatbaar indien de cognitieve mogelijkheden liggen tussen IQ 55 en 70. Hiervoor geldt een onderscheid in leeftijd. Voor jonge kinderen tot 8 jaar kijken we niet alleen naar het IQ, maar is er meer aan de hand. Er is dan sprake van meervoudige problematiek, die door een ter zake deskundige is vastgesteld. (Een gediagnosticeerde stoornis) Voor kinderen vanaf 8 jaar zijn ook de leervorderingen medebepalend en is er sprake van een (zeer) geringe sociale redzaamheid.
4. Leerlingen zijn toelaatbaar als de huidige ondersteuning onvoldoende effect heeft gesorteerd of wanneer de verwachting is dat dat effect onvoldoende zal zijn.

Daarnaast heeft de commissie TLV de mogelijkheid om naar eigen inzicht, maar altijd in goed overleg met school en ouders, af te wijken van bovenstaande richtlijnen. We spreken dan van een beredeneerde afwijking. Deze beredeneerde afwijking kan worden toegepast bij een goed onderbouwde ondersteuningsvraag van de school.

Richtlijnen voor toelating tot een SO-school voor LZK:

1. Er is sprake van een ziekte, niet zijnde een motorische aandoening. Ten gevolge van de ziekte is er sprake van een beperking in de onderwijsparticipatie wat zich uit in:
 - Leerachterstand
 - Schoolverzuim
 - Zeer geringe zelfredzaamheid.
2. Daarnaast is er sprake van onvoldoende effect in het huidige onderwijs en/of reguliere zorg.

Richtlijnen voor toelating tot een SO-school voor LG:

Hiervoor gelden dezelfde richtlijnen als bij LZK, met dien verstande dat de beperkingen motorisch gerelateerd moeten zijn.

Richtlijnen voor toelating tot een SO-school voor MG:

Zie de richtlijnen Ernstig Meervoudig Beperkte leerlingen..

BIJLAGE 3:Richtlijnen voor toelating tot een SBO-school

Speciaal basisonderwijs wordt in Nederland gegeven in aparte scholen als het basisonderwijs geen adequaat antwoord kan geven op de hulpvraag van een kind. Als de ondersteuningsvraag te complex is, heeft het kind een aparte omgeving nodig. Of het kind die aparte omgeving nodig heeft, is afhankelijk van het totaalbeeld van het kind. Dit beeld wordt verkregen door handelingsgerichte diagnostiek, observatie, gesprekken met de leerkracht en de ouders enz. De commissie TLV beslist of een kind die aparte omgeving nodig heeft. Er wordt zorgvuldig omgegaan met de belangen van het kind, de ouders en de school. Het belang van het kind staat daarbij voorop.

Onderstaande richtlijnen dienen als leidraad om te bepalen of een leerling toelaatbaar is voor een school voor speciaal basisonderwijs (SBO).

Er is sprake van specifieke onderwijsbehoeften met betrekking tot werkhouding, sociaal-emotionele ontwikkeling/gedrag en/of cognitie.

Algemeen

De specifieke onderwijsbehoeften liggen hoofdzakelijk op het gebied van werkhouding, op sociaal-emotioneel gebied/gedrag en/of een cognitieve beperking.

In veel gevallen is sprake van een combinatie van specifieke onderwijsbehoeften.

Bij het afgeven van een toelaatbaarheidsverklaring voor het SBO is doorslaggevend de constatering dat de huidige basisschool of een andere basisschool, niet in staat is aan de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van het kind te voldoen, ook niet met inzet van specifieke arrangementen.

Werkhouding

Er is sprake van een onvoldoende, bij de leeftijd passende taakhouding en zelfstandigheid. De leerling komt (bijna) alleen tot werken bij 1:1 begeleiding en/of bekende, eenvoudige leertaken.

Sociaal-emotionele ontwikkeling en gedrag op school

Uit observaties van de leerkracht, IB-er en extern deskundige (vanuit het ondersteuningsteam, maar mogelijk ook vanuit de Jeugdhulpverlening) blijkt dat de leerling zich niet leeftijdsadequaat ontwikkelt. Voorbeelden van sociaal-emotionele problematiek zijn: faalangst, angst in het algemeen of specifiek in bepaalde situaties, onvoldoende impulscontrole, onvoldoende regulatie van emoties, onvermogen in sociale situaties (m.n. met leeftijdsgenoten), onvermogen in het aangaan van vertrouwensrelaties met volwassenen, somberheid, weinig zelfvertrouwen, negatief zelfbeeld, enz.

Cognitie

Uit individueel afgenomen psychodiagnostisch onderzoek blijkt dat er sprake is van een cognitieve beperking:

Bij leerlingen met een IQ vanaf 65 geldt dat zij voldoende zelfredzaam en voldoende weerbaar moeten zijn voor het onderwijsaanbod in en de specifieke setting van de speciale basisschool. Zij moeten kunnen profiteren van sociale vaardigheidstraining die wordt geboden en aansluiting vinden bij groepsgenoten.

Uit individueel afgenomen psychodiagnostisch onderzoek blijkt dat er geen sprake is van een algehele cognitieve beperking, maar wel sprake is van een specifieke intelligentieopbouw, waardoor leerachterstanden kunnen worden verklaard. Voorbeelden hiervan zijn: neuropsychologische problematiek (aandacht, concentratie en geheugen), specifieke leerstoornissen (ernstige dyslexie), taalstoornissen of ontwikkelingsstoornissen (bijvoorbeeld ASS).

Algemene onderwijsbehoeften op basis van kindkenmerken:

- De leerling heeft het nodig dat eisen en verwachtingen ten aanzien van de leerontwikkeling worden aangepast aan het tempo, de hulpvraag en het ontwikkelingsniveau van de leerling.
- De leerling heeft verlengde instructie en pre-teaching nodig.
- De leerling heeft enkelvoudige opdrachten nodig.
- De leerling heeft opdrachten nodig, waarbij niet meer dan één strategie centraal staat en waar mogelijk met visuele ondersteuning.
- De leerling heeft activiteiten nodig, waarmee hij geleerde vaardigheden zelfstandig kan herhalen (inslijpen/automatiseren) en waarbij hij direct feedback krijgt (zelfcorrigerend materiaal of een zeer nabije leerkracht).
- De leerling heeft aanbod van kleine leerstofeenheden en kleine denkstappen, korte taken en veelvuldige directe feedback nodig.
- De leerling heeft meer verwerkingstijd nodig.
- De leerling heeft een specifieke instructie en training nodig om zich didactische, sociale en persoonlijke vaardigheden eigen te maken.
- De leerling heeft een leerkracht nodig met empathie, geduld en specifieke vakkennis en die in staat is tot het geven van individuele aandacht en het stellen van grenzen.

Samenvatting:

Er is sprake van:

- Leerachterstanden: de leervorderingen vertonen een aanmerkelijke achterstand ten opzichte van klasgenoten bij alle elementaire schoolse vaardigheden en/of in relatie tot de eigen intellectuele capaciteiten.

EN/OF

- Pedagogische en didactische beperkingen: de leerling heeft een onderwijsbehoefte welke in de huidige optimale reguliere onderwijsleersituatie niet in voldoende mate kan worden beantwoord, ook niet met inzet van extra ondersteuning.

EN/OF

- Reactief gedrag van de leerling: de leerling heeft aanzienlijke reactieve emotionele problemen door gevoelens van tekort schieten, die zich uiten in een negatief zelfbeeld, een negatieve competentiebeleving ten aanzien van het leren (duidelijk last van de problemen) en een negatief gevoel van welbevinden.

waarbij:

- De reguliere basisschool niet in voldoende mate in staat is aan de onderwijsbehoeften van de leerling te voldoen.
- Inzet van extra ondersteuning in niveau 3 niet heeft geleid tot een positieve ontwikkeling ten aanzien van bovenstaande.
De leerling niet de specifieke omgeving van het SO nodig heeft, maar past binnen het aanbod van de speciale basisschool in de basisondersteuning of breedtezorg.